

Deželni grb češki: Na rdečem polji je venčan po konci stoječ srebrn lev z dvojnimi repom. Nad ščitom je češka kraljeva krona.

Deželni barvi: rdeča-bela.

Deželni grb moravski: V modrem polji je venčan orel, kateri ima zlate in rdeče kocke in razpeti peroti. Nad ščitom je knežji klobuk.

Deželni barvi: zlata-rdeča.

Deželni grb šleski: V zlatem polji je črn venčan orel, kateri nosi srebrn križec na prsih. Križec stoji na srebrnem polmeseču, čigar rogova imata obliko deteljnega peresa. Nad ščitom je knežji klobuk.

Deželni barvi: zlata-črna.

Deželni grb gališki: Modro polje je z ozko rdečo poprečnico razdeljeno v dve polovici. V zgornji polovici stoji na poprečnici črna kavka, v dolnji polovici pa se vidijo tri zlate zobate krone v vrsti 2, 1. Nad ščitom je lokovita krona.

Deželni barvi: modra-zlata.

Deželni grb bukovinski: Ščit ima podolgota na polovico modro in rdeče polje. V sredi je naprej nagnjena pri vratu odtrgana bivolova glava, obdana s tremi zlatimi zvezdami v vrsti 1, 2. Nad ščitom je knežji klobuk.

Deželni barvi: modra-rdeča.

(Dalje prih.)

Martin in Jera.

Prvo poglavje.

Dober mož, ali vender velika nesreča svoje žene in svojih otrok.

Kandršah živi zidar po imenu Martin s svojo ženo Jero. Ima sedmero otrok in dober zaslužek; toda ima napako, da se da često zapeljati v gostilnico, a kedar obsedi v njej, zapravlja kakor norec. V naši vasi pa je nekaj prefriganih fantov, ki gredo le za tem in živijo samo od tega, da zalezujejo poštene in neoprezne ljudi, katerim pri vsaki priliki kradejo denar iz žepa. Ti poznajo dobro Martina ter ga zapeljejo pogosto v gostilnico na kupico vina in tudi h kvartam, da mu izvablajo denar, ki ga je zaslužil v potu svojega obraza. Vselej, kedar se je to zgodilo na večer, kesal se je Martin drugo jutro, ko je videl, kako stradajo žena in otroci. Hudo mu je pri srcu, da Jera in otroci nimajo kruha; pobesi glavo, zakrije oči, da ne bi ga opazili, da joka.

Jera je najboljša žena v vasi; toda njej in otrokom preti nevarnost, da izgube očeta in hišico, ter da jih čaka največja beda, ker Martin noče in noče odpovedati se pijači ter ogibati se gostilnice.

Jera vidi bližajočo se nevarnost, ki ji tare srce. Kedar gre po mrvo na travnik, ali po seno na pod; kedar pospravlja mleko v svoje čiste lonce in latvice: oh, pri vsakem opravilu jo straši misel, da izgubi že kmalu travnik, pod s senom, kravo in kočo; in kedar jo obkolé otroci ter sedé na njenem naročji, poveča se njena toga še bolj — in vselej je pretakala grenke solze.

Do zdaj je nekako umela pred otroci skrivati svojo notranjo bolečino in solzne oči; ali v sredo pred zadnjo Veliko nočjo, ko njen mož dolgo ne pride domu, prevzame jo taka silna bol, da so tudi otroci opazili njene solze. „Oh, mati, mati“, vpijejo otroci vsi vkup, „vi jokate!“ ter se stiskajo vsi bližje k njej; strah in skrb navdaja vsacega. — Bojazljivo ihtenje, razne misli in gorke solze navdajajo ubogo mater, in celó dojenček na rokah ji je kazal do zdaj mu nepoznato čuvstvo bolečine. Njegov prvi izraz skrbi in strahu, srep pogled, ki zdaj prvokrat brez nasmeha nepremično, motno in plašno na njo zre — oh Bog — od vsega tega ji skoraj počí srce. Njena toga spremeni se v glasno vekanje, temu se pridruži jok otrók, ter tako nastane grozno javkanje uprav v hipu, ko je Martin odprl vrata in stopil v izbo.

Jera je ležala s svojim obrazom na svoji postelji, zato ni slišala, da so se odprle duri, niti ni vidila moža stopiti v izbo. Tudi otroci ga niso opazili, ker so le gledali v jokajočo mater, h kateri so se stiskali, jo objemali in njene solze motrili. Tak prizor je bil v sobi, ko je prišel Martin domu.

Ljubi Bog v nebesih vidi solze sirot ter naredi konec sleharni bedi.

Jera najde v svojih solzah milost Božjo. Milost Božja dovede tudi Martina k temu prizoru, ki mu dušo tako presune, da se strese po vsem životu. Na obrazu prebledi popolnoma in govori jecljaje: „Jezus! Kaj je to?“ Zdaj še-le ga opazijo žena in otroci ter nehajo jokati in vpiti. — „Mati“, kličejo otroci zajedno, „ poglejte, oče so prišli“; zdaj néha celó dojenec jokati. Kakor pogosto pojenjuje kak hudournik, ali pojema pokončevajoči plamen, tako se izgubi tudi divja groza ter se spremeni v tiho in premišljivo skrb. Jera je ljubila Martina — in njegova prisotnost je bila za njo tudi v največji togi vender okrepcáva. Tudi njega popusti polagoma prvi in mučni strah ter vpraša: „Jera, kaj pomenja ta velika žalost, ta strašni jok, v katerem najdem tebe in otroke?“

„Oh, dragi moj!“ odgovori Jera, „težko mi je pri srcu — in kedar te ni doma, me toga tlačí še v večji meri.“

„Jera“ — odvrne Martin — „vem radi česa jokaš — jaz nesrečnež!“

Zdaj odpravi Jera otroke iz sobe, a Martin zakrije obraz v njeno naročje in ne more niti besedice izpregovoriti.

Tudi Jera molči nekaj časa, naslonivša se tožna na Martina, ki vedno bolj joka in ihti, pritiskajoč ženo na svoje prsi.

Med tem zbere Jera vse svoje moči ter jame možu očitati: „Dragi Martin, veš li kdo je Bog? Ako veš, tedaj odnehaj od tega ter ne tiraj še nadalje mene in otrok v nesrečo in žalost!“

Jera je bila pobožna in je verovala v Boga — in predno je kaj govorila, poslala je kratko, tiho in udano molitvico pred prestol Vsegamogočnega za moža in otroke, kar ji je srce vidno razveselilo; na to nadaljuje:

— „Martin, udaj se v milost Božjo, ohrabri se, da pričneš drugo in pravo življenje!“

— „O, draga Jera!“ — pravi Martin jokaje, prelivajoč grenke solze.

— „Dragi moj mož!“ nadaljuje Jera, „osrči se, pa pomisli na svojega nebeškega očeta, ki bode vse na bolje obrnil. Srce me boli, ko vidim, da tako jokaš. Dragi Martin, hotela sem pred teboj vsako skrb prikriti, saj ti je znano, da sem pri tebi zadovoljna s skorjico kruha in požirkom vode, da tudi često po noči rada delam za te in za svoje otroke. Ali, dragi moj, kadar bi skrivala pred teboj skrb in strah, da bodem nekdanj morala ločena biti s teboj in svojimi otroci, takrat ne bi bila prava mati svojim otrokom, ne tebi verna žena. O, dragi Martin, najini otroci so nama še vedno hvaležni ter naju še zmirom ljubijo —; toda, ljubi moj, ako ne ostaneva — prava roditelja, — potem bode tudi izginila njihova ljubezen in zahvalnost — v katero stavim ves svoj up! Ni ti treba praviti, kakšno je življenje v rodbini, kjer otroci ne ljubijo starišev, ali jih celó sovražijo! Pomisli Martin, kako bi ti bilo pri srcu, kadar bi tvoj Janez ostal svoje dni brez te hišice, ter bi šel za hlapca v tujo hišo —, on, ki že zdaj tako rad govori o svobodi in lastnem ognjišču. — Martin, kadar bi on in vsi naši otroci osiromašili radi najine krivde ter mesto zahvalnosti točili nad nama grenke solze, — bi li takrat mogel živeti, Martin, gledajoč, kadar bi tvoj Janezek, tvoj Jožek, tvoja Anica in tvoja Milica prestopali svoje pragove, proseč skorjico kruha za lačen želodec? Mene bi žalost umorila, kadar bi morala to gledati.“ Tako je govorila Jera ter točila gorke solze.

Tudi Martin joka ter pravi: „Kaj naj storim, jaz nesrečnež? Kako naj pričnem? Jaz sem še veliko bolj nesrečen, kakor si sploh misliti moreš! Oh, draga moja Jera!“ — Na to obmolkne, vije z rokama ter joka in ihti glasno. „Vdaj se v milosrčnost Božjo, ter razodeni mi, kaj ti srce teži, da se zamoreva posvetovati ter s složnimi močmi odvrniti to nesrečo.“

(Dalje prih.)